

Pärast pikka pausi

Kallid kolleegid! On möödunud juba hulk aega meie häälekandja «ES-QTC» eelmise numbril ilmumise eest. Selle pika pausi põhjuseks ei ole olnud midagi muud kui materiaalsed mured. See tõsiasi, et oleme nüüd suutnud taas elustada oma lehte, näitab peale hea pealehakkamise ka seda, et kogu meie riigi majanduselu paranemisega paranevad ka ERAÜ võimalused oma liikmeskonda teenindada.

Aeg eelmise ja käesoleva «ES-QTC» numbril vahel on olnud ERAÜ tegevuse taaselustamise aeg. Meie ühingu uus põhikiri registreeriti aasta tagasi, täpsemalt 26. oktoobril 1993, kuid juba aasta varem, 1992. aasta juunis taastas IARU meie faotlusel meie liikmeks oleku selles maailma raadioamatööre ühendavas organisatsioonis.

Oleme jõudnud teha küllaltki palju, oleme sellest rääkinud oma aastakoosolekul. Aga ikka ja jälle jõuame oma tegevuse ühe peamise takistuse juurde — see on rahamure. Meie põhikiri sätestab, et ühingu peamiseks sissetulekuallikaks on liikmemaksud. See, kuidas neid makse kasutatakse, on kindlaks määratud ühingu eelarvega, mida arutab ja kinnitab meie üldkoosolek. Aga see, kui palju meil tegelikult seda raha on, sõltub otseselt liikmete arvust ja sellest, kui kohusetundlikult nad oma makse maksavad. Siin ei ole kahjuks asjad meil kõige paremas korras. Veel täna peame nentima, et küllaltki suur osa liikmeid ei ole täitnud oma kohustust ühingu ees. Aasta on aga juba möödumas ja ilmselt peab osa kavanda-

tud ettevõtmistest raha halva laekumise tõttu tegemata jääma.

Ka ühingu liikmete arv võiks oluliselt suurem olla. Viimase paari aastaga on meil kutsungite omanike arv vähenenud ligi kaks korda. Kui varasematel aastatel olime uhked oma amatööride suhtarvu üle elanikkonnast, siis täna peame nentima, et see suhe on 4–5 korda viletsam meie Läänemere ümbruses asuvate naabrite omast. Eks siit tuleneb järeldus — meil on, mille poole püüelda. Liikmeskonna kasvu taimelavaks on muudugi noored. Neile peame oskama näidata meid ühendava hobby võluvust, peame neid ka aitama selle tehnilise huviala ABC omandamisel. Tuleb seda aga teha vabatahtliku ühistegevuse korras nagu kõikjal mujal maailmas. Ja nimelt just seda peame me ise kõik õppima. On ütlematagi selge, et liikmeskonna suurenemisega paranevad ka ERAÜ võimalused pakkuda teenuseid oma liikmeskonnale.

Loodan, et käesoleva «ES-QTC» ilmumisega paneme aluse regulaarse, oma liikmetele tasuta häälekandja ilmumisele. Esialgu küll vaid kord kvartalis, aga eks iga asi saab alguse väiksemast. Olen veendunud, et ühiste jõududega jõuame lehele anda elujõu. Ehk jõuame kunagi oma igakuise ajakirjanigi. Selleks teile kõigile head pealehakkamist!

ENN LOHK,
ERAÜ juhatuse esimees

NB!

ERAÜ arveldusarve

SAAJA: Eesti Raadioamatööride Ühing.

ARVE: 1924902000048

PANK: Mere Hoiupank, Tallinn

PANGA KOOD: 619

REGISTRI NUMBER: 01270902

Eesti Raadioamatööride Ühingu liikme- ja liitumismaksu saab tasuda ERAÜ arveldusarvele või vahetult ERAÜ varahoidja ESIAW kaudu.

ESIAW

Seoses Riigi Elekterside Inspeksiooni arve likvideerimisega Eesti Sotsiaalpankas palub REI kõik sageduskasutusmaksed (sideteenuste nime all) tasuda uuele arvele Eesti Ühispankas.

SAAJA: Riigi Elekterside Inspeksioon

ARVE: 81694

PANK: EESTI ÜHISPANK, Tallinn

Panga kood: 420101401

Korrespondentiarve: E. P. 400167401

Registri nr. 01083368

Arve tasumisel palume kirjutada maksja lahtrisse ka maksja kutsung ja pikendatud loaga kaasas oleva REI arve number. Kui tasutakse ühe sissetulekuorderiga mitme amatööri eest (perefond), tuleb maksja lahtrisse kirjutada ka nende kutsungid ja REI arvete numbrid.

REI

CW ja veel muud — pro ja contra

Pikemat aega käib eetris ja amatöörajakirjade veergudel vaidlus «CW — olla või mitte olla». Ka meil Eestis. Siin väike pala USA amatööride omavahelisest «sõjast».

USA raadioamatööride kvalifikatsiooniklasse tahetakse muuta — olemasoleva 6 asemel jätta 3 klassi. Nii selle poolt kui ka vastu on parasjagu amatöörirahvast.

Need ajakirja QST lugejad, kes on USA-s amatöörjaamade litsenseerimise lihtsustamise poolt, väidavad järgmist.

1. Praeguse amatöörjaama lubade väljaandmissüsteemi nõuded ei kajasta jooksvat tehnoloogiataset, vajalikke teadmisi ja kavakindlat arengusuunda.

2. Astmeline litsenseerimine on tekitanud mittevajaliku aristokraatia.

3. Mitmeastmeline litsenseerimine on tekitanud väga keerulise litsenseerimisnõuete, loaklasside, lubatud töösageduste, alabandide ja privileegide saspuntra.

4. Morse kood on muutunud arhailiseks ja käsitelegraafi oskus ei tohiks olla amatöörprivileegide primaarne määramismeetod.

5. Suure kiirusega Morse koodi oskust pole vaja telefonitööks.

6. Morse koodi oskus ei kajasta

operaatori teadmisi, kvaliteeti ja soovivatust ning on vaid ebasoovitav barjäär kõrgema klassi raadiojaama loa taotlemisel.

7. Kaks telegraafikoodi kiirust koime asemel on muu maailma tasemele lähedasem.

8. Morse koodi ei kasutata kunagi katastroofiolukorras raadiosideks — see on ainult hobby üks vorm.

9. Koormus, mis on seotud kuue amatöörklassi eksamite vastuvõtuga on märgatav, eriti kui kaks või kolm klassi oleks piisav.

10. Nõuete lihtsustamine tooks amatöörraadiosse rohkem uustulnu-kaid, eriti noori, kellest paljud võivad tehnika alal teha karjääri.

11. See suurendaks amatööraperaatorite arvu, elavdaks tööd bandidel ja seega kaitseks meid bandide äravõtmise eest (—1AW:— on aktuaalne ka Skandinaavias ja eriti Eestis 430 MHz bandi osas).

Teisest küljest litsenseerimissüsteemi ümberkorraldamise vastaste vastuväidet on sellised.

1. Amatöörsideeeglite iga lihtsustamisega kaasneb amatöörbandide ülekoormuse suurenemine.

2. Ei ole sobilik madaldada amatöörjaamade litsenseerimise standardi.

3. Paljud inimesed tahavad mitte millegi eest midagi saada.

4. Igahüht tuleb sundida nägema eksamite sooritamise samasugust vaeva, nagu meie omal ajal nägime.

5. Astmeline litsenseerimissüsteem õhutab amatööre tõstma oma teadmiste taset.

6. Lihtsustamine viiks ebasoovivate operaatorite juurdevoolule.

7. Klasside vähendamine kolmeni võrduks väljateenitud privileegidest loobumisega.

8. Morse koodi oskus on amatöörradio traditsioon, mida ei tohi püsendada.

9. Nõudlik litsenseerimine on tähtis kõrge kvaliteediga operaatorite ridade täiendamiseks.

10. Amatöörbandide ümberstruktureerimine toob kaasa teise kaootilise CB situatsiooni tekkimise.

11. Morse koodi kiirus, 20 sõna (100 märki) minutis, peab jääma kilomeetripistina amatööridele valutamiseks.

12. Need, kes hääletavad amatöörstandardite madaldamise poolt, teevad seda ärihuvidest lähtudes, et saaks müüa rohkem amatööridele määratud produktsiooni.

Your comments?

Luges ES1AW

Lühilainekomitee teateid

Eesti lühilainevõistlused 1994. a.

8. oktoober	6. minitest	CW/SSB	Jõgeva
5. november	7. minitest	CW/SSB	Hiiumaa
17. detsember	käsivõtmisevõistlus		

Suuremad rahvusvahelised võistlused 1994. a.

15.—16. 10	15.00—15.00 UTC	Worked All Germany	SSB/CW
29.—30. 10	00.00—24.00 UTC	CQ WW DX Phone	SSB
11.—13. 11	23.00—23.00 UTC	Japan International DX Contest	SSB
12.—13. 11	12.00—12.00 UTC	OK DX Contest	CW/SSB
19.—20. 11	12.00—12.00 UTC	UKRAINA DX Contest	CW/SSB
19.—20. 11	16.00—08.00 UTC	IARU Region 1 160 m Cont.	CW
26.—27. 11	00.00—24.00 UTC	CQ WW DX Contest	CW
02.—04. 12	22.00—16.00 UTC	ARRL 160 m Contest	CW
03.—04. 12	16.00—16.00 UTC	EA DX Contest	CW
10.—11. 12	00.00—24.00 UTC	ARRL 10 m Contest	CW/SSB

Täpsem info via ES5RY. On võimalik saada mõnede võistluste aruandebankette (ARRL, CQ WWjt.).

Eesti lühilainevõistlused 1995. aastal

(Lühilainekomitee ettepanek)

14. 01	1. minitest	CW/SSB	Pärnu
04. 02	2. minitest	CW/SSB	Tallinn
04. 03	3. minitest	CW/SSB	Tartu

08. 04	4. minitest	CW/SSB	Viljandi
22. 04	ES OPEN CHAMPIONSHIP	CW/SSB	ERAÜ
02. 09	5. minitest	CW/SSB	Hiiumaa
07. 10	6. minitest	CW/SSB	Rapla
04. 11	7. minitest	CW/SSB	Jõgeva
16. 12	Käsivõtmisevõistlus	CW	ERAÜ, ES1AW

ES OPEN CHAMPIONSHIP 1995

(Lühilainekomitee kavand)

Toimub üheaegselt 80 ja 40 m sagedusalas.

Algus: 24. aprill 9.00 EET

Lõpp: 24. aprill 12.00 EET

Eesti osavõtjate klassid:

- A — üks op., CW/SSB
- B — üks op., CW
- C — üks op., SSB
- D — mitu op., 1 TX, CW/SSB
- E — üks op., QRP (max. 10 W), CW/SSB
- F — SWL, CW/SSB

Osavõtjad mujalt maailmast: samad klassid (A, B, C, D, E, F)

Sagedused: CW 3530—3560 kHz ja 7020—7040 kHz
SSB 3600—3650 kHz ja 7060—7100 kHz

Eesti jaamad töötavad kõigi jaamadega, mujalt osavõtjad ainult eesti jaamadega.

Raport: esimesel sidel vanus või staaž + side järjekorranumber. Edasi läheb ristnumbrisüsteemis nagu minitestis.

Näiteks:	SENT	RCVD
ES5DE	015001	030001
ES1AW	001002	003004
ES1AR	004003	006008
ES5MC	008004	005005 jne.

Kordussided lubatud iga 31 minuti tagant
SSB side = 1 punkt,
CW side = 2 punkti.

Olenemata tööliigist võib sama jaamaga töötada ühes pooltunnis (30 min.) üks kord, s. t. ühe jaamaga saab võistluse jooksul teha maksimaalselt 6 sidet ühel lainealal, kahel lainealal kokku 12 sidet. 10 minuti reegel ühe laineala kohta ei kehti.

Kordajat ei ole. Lõpptulemus on punktide summa. Eesti meistriks tuleb A-klassi jaam, kes kogub kõige enam punkte. Klasside võitjaid autasustatakse dip'omitega, A-klassi võitja saab rändkarika üheks aastaks, kuni järgmise võistluseni. ERAU graveerib karikale võitnud jaama kutsungi ja aasta.

Aruanded koos tiitellehaga koostatakse rahvusvahelise vormi järgi. Arvesse lähevad aruanded, mis on saabunud enne 1. juunit 1995. Aruanded kontrollitakse. Kellaegade erinevus tohib olla +/- 2 minutit. Kutsungis ja vastuvõetud numbris vigade esinemisel side arvesse ei lähe.

Kõik parandused ja ettepanekud on teretulnud, need saata 10. detsembriks aadressil: EE2400 TARTU, postkast 177, ES5RY.

CQWW DX Contest 1994

PHONE: 29.—30. okt.
algus: 00.00 UTC 29. 10.
lõpp: 23.59 UTC 30. 10.
CW: 26.—27. nov.
algus: 00.00 UTC 26. 11.
lõpp: 23.59 UTC 27. 11.

Tingimused ja reeglid

I. Eesmärk: Kõigil maailma amatööridel pidada sidet üle maailma teiste amatööridega nii paljudest maadest ja tsoonidest kui võimalik.

II. Lainealad: 1,8 MHz, 3,5 MHz, 7 MHz, 14 MHz, 21 MHz, 28 MHz.

III. Osavõtuklassid:

1. «Single operator», jaguneb:
a) «Single operator, High Power»;
b) «Single operator, Low Power»
— väljundvõimsus ei tohi ületada 100 W. Oma kuuluvust sellesse klassi tuleb eraldi ära märkida tiitellehel, kus allkirjaga kinnitatakse võistlusmäärustest kinnipidamist;
c) «Single operator QRPP» — sama kui b), ent väljundvõimsus ei tohi ületada 5 W. Vastav mäрге koos allkirjaga vajalik.

Klassid a), b), c) jagunevad omakorda kas «single band» või «all band» alajaotusteks, st. on võimalik osa võtta kas ühel või mitmel lainealal. On ka võimalik mitmel lainealal töötanult näidata tulemust (st. võtta arvestusse) ainult ühel lainealal. Selleks tuleb soovitud laineala aruandes eraldi ära märkida, muidu satute automaatselt «all band» klassi.

«Single operator» klassi kuuluvad jaamad peavad arvestama, et:
— lubatud on igal ajahetkel (sõltumata lainealast) ainult üks signaal eetris;
— lainealade vahetusele ei ole mingeid piiranguid;
— kogu operaatori töö ja logi pidamine tehakse ainult ühe isiku poolt;

— igasugune DX info hankimine kõrvalkanaleid pidi (paketi võrgud jm.) on keelatud ja viib jaama automaatselt «Assisted» klassi.

2. «Single operator Assisted» — kõik sama kui punktis 1, ent on lubatud kasutada DX info hankimiseks paketi võrkude ja teiste kanalite abi.

3. «Multi operator» lubatud ainult «all band» töö, jaguneb:
a) «Single transmitter» — lubatud töö ainult ühe saatjaga ainult ühel lainealal iga suvalise 10 min. perioodi vältel.

Erand: ühte ja ainult ühte minutit teist laineala võib kasutada suvalise 10 min. perioodi sees juhul, kui töötatud jaam oli uus kordaja.

10 min. reegli rikkumisel klassifitseeritakse aruanne «Multi-multi» klassi;

b) «Multi transmitter» piiranguid saatjate kohta ei ole, ent lubatud on igal lainealal ainult üks signaal ja töötav jaam korraga.

Reegel, mis puudutab kõiki klasse: kasutatavad saatjad ei tohi asuda üksteisest kaugemal kui 500 m või ei tohi olla väljaspool jaama valdaja ametliku aadressina märgitud ning tema omanduses olevat territooriumi — juhul kui see on suurem kui 500 m. Samuti peavad kõik kasutatavad antennid olema ühendatud saatjate ja vastuvõtjatega füüsiliselt (kaablite, toiteliinidega jms.).

IV. Võistlustel antav raport:
RS(T) + WAZ tsooni number (Ees-til 15).

V. Kordaja: Võistlustel on kaht liiki kordajaid:

a) iga töötatud tsoon (WAZ list) annab ühe punkti (ühikordselt) kordajasse sellel lainealal;

b) iga töötatud maa (DXCC ja WAE list) annab ühe punkti kordajasse sellel lainealal.

* Iga töötatud «maritime mobile» (/mm) jaam annab punkti tsoonide kordajasse.

VI. Punktid:

1. Iga teise kontinendiga peetud side, sõltumata lainealast, annab 3 sidepunkti;

2. Iga sama kontinendi piires, ent erinevate maade vahel peetud side annab 1 sidepunkti;

3. Oma maaga peetud side punkte ei anna, kuid annab kordajapunkti(d) maa või tsooni arvestuses.

VII. Lõpptulemus: Kõikidele klassidele on lõpptulemuseks sidepunktide (kui mitu laineala, siis kõikide lainealade sidepunktide) summa ja summaarse kordaja (tsoonid + maad) korrutus.

Näide: 1000 sidepunkti, kordaja 100 (30 tsooni ja 70 maad), «Score» = 100 × 1000 = 100 000 punkti.

VIII. Aruande vormistamine:

— kasutage aruandelehti, millel on 40 sidet leheküljel;

— side kellaeg UTC järgi;

— kõik raportid, nii saadetud kui vastu võetud, peavad olema aruandesse kantud;

— näideke tsooni ja maa kordaja ainult nende esimesel töötamisel sellel lainealal;

— kordus- ehk «duplicate» siled tuleb aruandes vastavalt ära märkida ning nende eest punkte mitte arvestada («dupe»-ide välja võtmata jätmise tagajärg võib olla diskvalifitseerimine);

— kasutage erinevatel lainealadel eraldi aruandelehti;

— aruandele lisaks tuleb täita tiitelleht. See peab sisaldama:

* infot, millise võistlusega on tegemist (näiteks CQ WW DX CONTEST 1994);

* teie kutsungit, osavõtuklassi ja tööliiki (PHONE, CW);

* kogu infot lõpptulemuse saamiseks (sidede arv, sidepunktid, maad, tsoonid ja «FINAL SCORE»);

— TRÜKITÄHTEDEGA teie nimi ja aadress ning allkirjastatud kinnitus, et olete järginud kõiki võistluste reegleid ning teie enda maa amatöörside eeskirju;

— kõik osavõtjad, kes on pidanud üle 200 side, on kohustatud lisama töötatud jaamade loetelu (tähestikulises järjekorras — nn. «cross-check sheets». See on korraldajate nõue kontrollimise hõlbustamiseks.

Aruanded tuleb saata: «PHONE» osa hiljemalt 1. 12. 1994, «CW» osa hiljemalt 15. 01. 1995.

Aadress: CQ WW DX CONTEST (näidake kas PHONE või CW),
CQ Magazine

76 North Broadway
Hicksville
NY 11801
USA

IX. Autasud:

Iga maa esimene «Single operator» jaam saab diplomi (omas klassis) juhul, kui on töötanud võistluses vähemalt 12 tundi, «Multi operator» jaam aga siis, kui on töötanud vähemalt 24 tundi.

Lisaks on maailma erinevad organisatsioonid ja amatöörid välja pannud hulga autasusid («Trophies and Plaques») neile, kes maailma või oma kontinendi mastaabis midagi tõsisemat korda saavad, ent nende üleslugemine läheks siinkohal liialt pikale.

Küsimuste korral palun lahkesti võtta minuga kontakti. Head võistlemist — mast maha ja elekter ära!

ARVO, ES5MC

DIPLOMEID

«TARTU»

* HF AWARD ES-jaamadele: 10 erinevat Tartu linnas või maakonnas asuvat jaama vähemalt 3 erineval lainealal (160–10 m).

* VHF AWARD ES-jaamadele: 6 erinevat raadiojaama Tartu linnast või maakonnast lainealadel 6 m–23 cm.

Sided lähevad arvesse alates 1. jaanuarist 1989.

Eritööliigid: ALL QSOs on CW; ALL QSOs on SSB, ALL QSOs via Aurora. FM-sided lähevad SSB-stickeri alla.

Ei nõuta QSL, esitada väljavõtte logiraamatust.

Hind ES jaamadele 20 krooni.

Manager: ES5RY.

«SAKALA»

5 sidet Viljandi linna või maakonna jaamadega. Arvesse lähevad sised alates 1. jaanuarist 1970, ka sised jaamadega UROD, U2R, URORWH ja ES7R/O. Eraldi on HF ja VHF diplom.

Manager: Hellar Luik, postkast 126, EE2900 VILJANDI.

«WAC» (Worked All Continents)

ARRL diplom sidade eest 6 kontinendiga (EU, AS, AF, OC, NA, SA). Antakse välja järgmisi erinevaid «WAC» diplomeid: Põhidiplom «WAC» — mixed mode, mixed bands

«WAC/PHONE» — ainult PHONE sised

«WAC/SSB» — ainult 2xSSB sised

«WAC/RTTY» — ainult RTTY sised

«WAC/SSTV» — ainult SSTV sised

«WAC/1,8 Mc» — ainult 160 meetri sised

«WAC/3,5 Mc» — ainult 80 meetri sised

«WAC/QRP» — 10 W input, 5 W output

«5B WAC» — 6 kontinenti 5 lainealal (80, 40, 20, 15 ja 10 m)

«6B WAC» — 6 kontinenti 6 lainealal (160, 80, 40, 20, 15 ja 10 m)

«5B WAC» ja «6B WAC» jaoks lähevad sised arvesse alates 1. jaanuarist 1974.

«WAC/QRP» jaoks lähevad sised arvesse alates 1. jaanuarist 1985. Tuleb esitada QSL-id ja spetsiaalne avaldus. Diplomite praegune hind on teadmata.

«WAS» (Worked All States)

50 USA osariiki töötatud ja kinnitatud QSL-idega. Kehtivad kõik amatöörilainealad ja tööliigid. Stickerid: ALL SSB, 160 meters, QRP. Esitada spetsiaalne avaldus (CD-217). Praegune hind teadmata, maksta tuleb ka QSL-ide tagasiisaatmise eest.

«5B WAS» — 50 osariiki 5 lainealal (80, 40, 20, 15 ja 10 m). Arvesse lähevad sised alates 1. jaanuarist 1970.

«DXCC»

* Töötatud saja või rohkema maaga.

* Spetsiaalne avaldus MCS 253.

* QSL arvestatakse alates 15. novembrist 1945.

* QSO-d peavad olema kinnitatud QSL-idega. Antakse välja 12 erinevat versiooni:

- 1) DXCC MIXED
 - 2) DXCC PHONE
 - 3) DXCC RTTY
 - 4) DXCC 160 METER
 - 5) DXCC 80 METER
 - 6) DXCC 40 METER
 - 7) DXCC 10 METER
 - 8) DXCC 6 METER
 - 9) DXCC 2 METER
 - 10) DXCC CW (alates 1. 01. 1975)
 - 11) DXCC SATELLITE (alates 1. 03. 1965)
 - 12) 5BDXCC (alates 1. 01. 1969)
- «5BDXCC» on MIXED MODE. Antakse ka 18 ja 24 MHz stickerid. Praegune hind teadmata.

73! TOOMAS, ES5RY

Ultralühilainekomitee teateid

IARU Region 1 suured VHF/UHF/SHF võistlused ja meie välipäev on enamikus läbi. Jäänud on veel Region 1 MICRO-WAVE CONTEST ja traditsioonilised teispäevastetid. Oktoobris ja novembris on küll ARRL EME CONTEST etapid, kuid EME tegijaid meil momendil ei ole.

Tavaliselt on ka iga kuu esimesel nädalavahetusel mitmete Euroopa riikide kohalikud VHF võistlused 2 m/70 cm. Võistlusaeg on 1400-1400UTC. Hea levi või auroora korral võib äkki QSO saada kulgema, kui antenn DL, OK, SP, OE... poole pöörata.

Niisiis iga kuu esimesel teisipäeval on 2 m, teisel 70 cm, kolmandal 23 cm ja neljandal 6 m aktiivsuseõhtu. Aktiivsustestide aeg on 2000–2359 Eesti aja järgi. Kordussidesid on lubatud pidada Eesti amatööridega iga 61 minuti järele. Välismaa amatööridega võib töötada, kuid nendega kordussidesid ei peeta. Sidepunkte arvestatakse eritabeli järgi. Oma ruuduga peetud side eest saab 1 punkti jne. Kontrollnumbreid ei ole. Antakse raport ja oma QTH lokaator (näit. 599 KO29GK). Iga Eesti jaam on kordaja ja arvestatakse ainult üks kord, sõltumata temaga peetud sidade arvust kõikides arvestusklassides (EM, HK, FMK). Erinevad QTH lokaatorid ja välisjaamad ei ole kordajad.

Paralleelselt peetakse kolme arvestust: EM — Eesti meistrivõistluste etapp, HK — Hiiu karika etapp, FMK — FM karika etapp. Vastavalt tuleb ka punktiarvestuslahter jagada kolme ossa.

EM osas lähevad arvesse ainult Eesti jaamadega peetud sised. HK ja FMK osas arvestatakse kõik QSO-d.

Lisakordajaks on Eesti kutsungipiirkonnad (ES1, ES2 jne.) ning nn. bonus — kordaja, mis on 1.

Näide: Ohtu jooksul pidasite 36 sidet, neist osa on 8 erineva Eesti jaamaga peetud, neljast erinevast Eesti kutsungipiirkonnast, sidepunkte (tabeli järgi) on 283, siis teie tulemuseks antud arvestusklassis kujuneb 283 sidepunkti $\times (8+4+1) = 283 \times 13 = 3679$ punkti.

Aruandblankettide näidiseid saab ultralühilaine komiteest.

Aktiivsustestide aruanded tuleb kahe nädala jooksul saata aadressil

P.O.B. 3411, Tallinn EE0090
Heiki Kallas
ERAO VHF Manager

* * *

Palju amatööre on teinud ettepaneku minna uuest aastast üle välipäeva sarnasele punktiarvestusele ka aktiivsuseõhtute arvestuses, nagu see on Skandinaaviamaades. Välipäev näitas, et meie amatööride kasutada olev arvutipark on varasemaga võrreldes märgatavalt suurenenud. Kuna enamik amatööre kuhugi välja ei sõida, saab kasutada ka juba olemasolevaid QTH-de vaheliste kauguste tabelleid. Praegust punkttabelit kasutasid ainult endise SDV amatöörid ja selle sarnast ex USSR välipäevade arvestuses ning samuti idabloki nn. Victory (Pobeda) võistlustel.

Mõnusat sügise jätku ja see You on the band!

HEIKI, ES1AW

Estonian Open Field Day 1994

Eesti 1994. aasta lahtine välipäev kujunes hea tropolevi ja osavõtjate arvu poolest paljude aastate parimaks.

Allpool mõned arvud välipäeva kohta.

Osavõtjaid oli kokku 255, sealhulgas Eestist 56 jaama. Esindatud oli 58 ruutu. Kahjuks jäid eestlaste poolt täitmata ruudud KOØ8, KO19 ja KO49. Osavõtjaid oli järgmistest maadest: ES, OH, SM, OZ, UA1, UA2, YL, SP ja DL.

Praegu kohtunike kogu kontrollib võistlejate aruandeid.

Järgnevad tabelid on koostatud pakutud (s. o. kontrollimata) tulemuste põhjal.

TOP TEN

A SOSB		B SOMB	
1. OH2AAQ	41412	1. ES2RJ	52556
2. ES1OX/3	40280	2. ES1DF/2	26136
3. ES5RJT	18794	3. ES1ZW	18769
4. ES1CW	18529	4. ES6PZ	17330
5. ES1AO/3	16319	5. ES1OV/3	9479
6. ES4EQ	14516	6. ES3GZ	5836
7. SP2PMO	14345	7. SK5CG	4642
8. OH2QH	12837	8. SK7CA	3246
9. ES1ADM/3	12018	9. ES6REH	2353
10. ES1MM	11412	10. ES6YK	577

C MOMB

1. ES5WE/Ø	136768
2. ES2XM	95943
3. ESØZA/Ø	66828
4. SKØCT	36688
5. ES2WR/3	36570
6. OH2AXH	30294
7. SK5MR	1173

PARIMAD TULEMUSED BANDIDE KAUPA

144 MHz		432 MHz	
1. ES5WE/Ø	57448	1. ES5WE/Ø	46488
2. ES2XM	45321	2. ES2XM	25850
3. HO2AAQ	41412	3. ES2RJ	18850
4. ES1OX/3	40280	4. SKØCT	17340
5. ESØZA/Ø	35090	5. ESØZA/Ø	16422
6. ES2RJ	27370	6. ES1ZW	14906
7. ES1DF/2	22320	7. OH2AXH	13614
8. ES5RJT	18794	8. ES2WR/3	10296
9. ES1CW	18529	9. OH6KTD	7606
10. ES1AO/3	16319	10. ES1DF/2	3816

1296 MHz

1. ES5WE/Ø	32832
2. ES2XM	24772
3. SKØCT	19348
4. ES2WR/3	16768
5. OH2AXH	16680
6. ESØZA/Ø	15316
7. ES2RJ	6336

ODX

144 MHz	
CW ES4EQ KO39CE — DK1KO JO53CT	= 1144 km
SSB OH2AAQ KO29FX — DL1UEK JO63HG	= 1036 km
FM SP2PMO JO94HI — OH5LK KP3ØON	= 858 km
432 MHz	
CW ES5WE/Ø KOØ7XX — DK9HN JO43XH	= 912 km
SSB ES5WE/Ø KOØ7XX — DKØNHV JO62JR	= 821
FM ES2XM KO29GK — OH6JAB KP23VA	= 405 km
1296 MHz	
CW ES2XM KO29GK — SO1NVC/P JO74MA	= 836 km
SSB ES5WE/Ø KOØ7XX — SO1NVC/P JO74MA	= 615 km
ES1AW	

ESWE Torgu kuningriigis

Kui meie autode kolonn — kolm sõiduautot ja üks suuremat sorti mikrobus — Tammuna kordonil värvavast 26. juuli õhtul sisse sõitis, oli Punaarmee seal juba ammugi lahkunud (tõenäoliselt mitte meie tuleku hirmus...). Endist «suurt ja vägevast» meenutasid mõned kulunud kirjad TEM «surematust nimest» ja «aegumata kangelasteost». Üldiselt oli aga mnak üsnagi tüüpiline — peahoone staabi ja kasarmuga ning mitmed abihooned ehitatud veidi lohkakas stiilis, ent kõigiti kasutamiskõvikud. Objekt on Saaremaa piirivalvurite valvata, ootab erastamist. Meie tulek oli eelnevalt muidugi kooskõlastatud ja sissekolimine läks viiperuseta. Üsna nõutuks tegi aga see, et eelmisel nädalal oli lühisesse läinud maa-alune elektrikaabel ning terve majapdamine elektrita. Kus häda kõige suurem, seal jälle abi tihti päris lähedal — mitmesuguste kaablite ühendamise tulemusena saime traditsioonilisel välipäeva menetlusel hõlpsalt õhtuks ka voolu majja. Tõsi, kohaliku tähtsusega kruusatee sisse tuli uuritada kaabli kraav. Paralleelselt nende toimingutega pakiti lahti aparatuuri ja antenne ning sisustati kooki (ülemkokaks ES5YZ — special thanks!). Ohtu oli see, päike loojus kaunitult merre, sääski oli mustuhat. Juba oli Valeri katusel mingi hargi otsa püsti ajanud 2 m antenni ja tegi esimesed proovisid FMil, peaaegu et samal ajal oli QRV ka 23 cm. Parabooli tuli küll

inimjõul püsti hoida, ent Rootsi majakad olid kuulda et pill paukus. Ei läinud kaua aega mööda, kui avastasime, et kuulda on ka Saksa majakas — see pani juba südamed kiiremini põksuma ning tekkis tunne, et «selles kohas midagi on!»

Järgmise päeva õhtuks oli aparatuur enam-vähem kõik üles seatud. Olid mõned lühilaine dipoolid, 6 m yagi eraldi masti otsas (kasarmuhoone oli suur lame katus, kuhu oli hea antenne püstitada), ning põhiline VHF-mast 2 m, 70 cm ja 23 cm antennide tarvis. Hoone oli kahekorraseline, ent katusel oli veel üks vaatlusputka, millest sai suurepärase VHF-shack. Juba lepiti kokku esimesed meteorskedid, tehti ka esimesed sided 23 cm-l — ühe sõnaga, ekspeditioon hakkas funktsioneerima. Kõik tähtsamad sündmused ning asjade üldine käik jäädvustati videolindile, mida tulevikus on võimalik demonstreerida ka laiemale publikule.

Kuna oli Eesti ehk üks ilusamaid suvesid, siis loomulikult ei jätetud kasutamata võimalust meres sulistada. Noorem generatsioon (Tomi ja Viljo pere) oli ses suhtes muidugi kõige agaram — kuid ega see tohutute parmade hordidega võitlemine kerge olnud! Mererand oli meist paarisaja meetri kaugusel ning loodest lõunani vaba horisont (vaid lätlaste põhjaläinud laeva vrakk tolknes silmapiiril) — mida paremat veel ultralühilaine jaoks soovida! Ohtuste tropode tek-

keks oli ilm samuti meie poolel. Pauk kipub aga teinekord enneaegu lahti minema. Nii juhtus ka seekord. Purakas tuli 29. õhtul. Olime Tomiga just kell 18 UTC alustanud meteorskedid ühe inglasega, kui äkki muutus bürst väga pikaks ning üle tropo hakkas meid otse kutsuma ON6NL. Olime alul üsna ähmis ning see inglane jäigi selles skedis töötamata (ei olnud ju teadmist, et selline levi ka kohe ruttu jälle ära ei lõpe). Läksime üle SSBle ning sidetempo kasvas lühilainevõistlustega võrreldavaks. Onnetuseks ei võimaldanud meie seekordne aparatuur samaaegselt töötada nii 2 m kui ka 70 cm, seega tuli aega lihtsalt vastavalt jagada. Küll aga saime kutsuda jaa mu 23 cm-le ning niimoodi kogunes seal selle päeva lõpuks kokku 31 s'det päris kaugete korrespondentidega Saksamaalt ja isegi Hollandist. Meie andmetel on ES5WE/Ø side PA0EZ-ga 29. 07. 94 22.11 UTC esimene FS-PA side 23 cm lainealal. Selle side QRB = 1237 km. Pikim side 23 cm-l oli aga hoopis DK3RV-ga JO31 ruudust, QRB = 1249 km. 2 m lainealal oli 29. nda saak järgmine: 172 s'det, neist tervelt 116 Saksamaaga, 13 Hollandiga, 8 Belgiaga — teiste riikidega oli vähem. Pikimad sided olid ON4GG ja ON4ANT. Samad mehed juhivad kaugusedetabelit ka 70 cm-l, kahjuks ei õnnestunud sidet saada 23 cm-l. 70 cm tulemused 29-ndal olid samuti korralikud: 110 s'det, neist 78 Saksamaaga, 8 Hollandiga, 4 Belgiaga, teis-

tega vähem. Ka sellel lainealal läks kirja «ES-first» — side ON4GG-ga 21.10 UTC on esimene ES-ON side 432 MHz-l.

Levi püsis ilmselt õõ läbi, ent polnud enam vahepeal korrespondente. Uus laine tuli aga hommikul: 2 meetril lisandus veel 95 sidet (DL, PA, OZ jt.), 70 cm-l 26 ja 23-l veel 16 sidet. Oli ikka uhke tunne küll, kui 23 cm-l tuli PAORDY käest raport tagasi 599. Temagi signaal oli S-meetri järgi 5–6 pallil! Päeva edenedes lahjenes ka levi ning testi alguseks oli see kahanev keskmiselt heaks tropoks. Ehkki tegime nende eelnevate sidede ajal palju agitatsiooni Eesti välipäevale, oli ometi testis tunda, et meid on juba ära töötatud. Arvame, et võistluse lõpptulemusele see siiski saatuslikuks ei saa. Kui eelnevalt oli aparatuur käitunud igati laitmatult, siis testis tuli siiski sisse apts 23 cm lainealal — probleemide tõttu antennireleega kaotasime peaaegu 50 minutit. Tegijatel juhtub.

Tuleks ära märkida ka see, et ilmselt esimesena Eestis kasutasime meteoorisidede puhul vastuvõttu arvuti abil (kui keegi on seda varem praktiseerinud, andku teada). Meil oli kaasas Viljo 486 arvuti, mille sound blasterit ja vastavat heli digitaalse salvestamise ja mahamängimise programmi kasutades oli magnetofonist märksa operatiivsemalt võimalik teostada «kiirtelegraafi» salvestust ning hilisemat aeglast taasesitust. Kompuuter põhjustas küll ka häired, ent sageduse valikuga oli neid 2 m lainealal võimalik praktiliselt elimineerida — selle eest aga 50 MHz bändi lõi masin küll korralikult puhtaks. Kokkuvõttes võib öelda, et 39 «complete» MS-QSO on selle perioodi kohta igati hea saavutus.

Olime ärasõidu planeerinud alles teisipäeva hommikuks, seega võis esmaspäeval rahulikult aparatuuri ja antenne maha monteerida ja õhtul veel ekspeditsiooni tulemustele juti alla tömmata. Ultralühilaineil (50–1296 MHz) nende päevade jooksul peetud 1180 sidet on tulemus, millega võib kindlasti rahule jääda. Hea on tõdeda, et olime Euroopale tõeliselt «kuum team» — suurele osale Lääne-

Euroopa amatööridest oli KO07 uueks ruuduks, 70 cm ja 23 cm lainealal aga paljudele ES uueks maaks. Loodetavasti aitasime kaasa Eesti hea maine jätkuvale kasvule ultralühilaineil ning ehk annab see edaspidi siitpoole hoida. Kohtumiseni tuleval suvel!

ARVO, ES5MC

ES5WE/O STATISTIKA

QTH: KO07XX, Tammuna, Sørve, Saaremaa

Operaatorid: ES5MC, ES5MG, ES5PC, ES5QA, ES5QX, ES5RN, ES5RY, ES5YZ

Aparatuur: 50 MHz: TS-520S + X-verter (15 W), 5 el NBS 12 masl

144 MHz: IC-211E, PA (150 W), 13 el F9FT 15 masl

432 MHz: IC-211E + Xverter + PA (50 W), 22 el DL6WU (mast preamp) 16 masl

1296 MHz: IC-211E + Xverter (15 W), 1,5 m parabool 13 masl

Tulemused:

50 MHz: 300 QSO, 268 erinevat kutsungit, 22 DXCC maad, 84 ruutu, 8 välja;

144 MHz: 567 QSO, 445 erinevat kutsungit, 21 DXCC maad, 91 ruutu, 7 välja;

39 complete MS QSO;
max QRB (MS): IK1EGC — 1732 km,
max QRB (Tropo): ON4GG — 1406 km;
Maade kaupa rohkem korrespondente:
DL — 203, SM — 61, ES — 39, SP — 38, OH — 34, PA — 20, OZ — 12, ON — 11 ... teisi vähem

432 MHz: 223 QSO, 163 erinevat kutsungit, 9 DXCC maad, 53 ruutu, 5 välja;

max QRB: ON4GG — 1406 km;
Maade kaupa: DL — 90, SM — 33, OH — 12, PA — 9, ES — 7, SP — 7, ON — 3, OZ — 1, YL — 1;

1296 MHz: 90 QSO, 59 erinevat kutsungit, 6 DXCC maad, 25 ruutu, 4 välja;
max QRB: DK3RV — 1249 km;
Maade kaupa: DL — 32, SM — 18, ES — 3, HO — 3, PA — 2, SP — 1.

Hea „pile-up“ tehnika seitse nõksu

1. Ole kohal õigel ajal. Kasuta raadioleivi prognoosimise abivahendeid nagu Miniprop või amatöörajakirjades avaldatavaid leviennustuskaarte määrakaks, millal DX signaalid saavad maksimumi sinu juures.

2. Kasuta oma täielikku kutsungit. «Kaks viimast tähte!» sabajupi-tehnika aeglustab hästi jooksva DX-peditsiooni tööd.

3. Ära kunagi kutsu tahtlikult DX jaama sagedusel, kui ta kasutab nihkega (split) töösüsteemi. MITTE KUNAGI!

4. Kui sa leiad, et oled rigi juures

tigedaks läinud igasuguste häirete, segamiste, repliikide jms. tõttu sagedusel — tee paus, astu rigi juurest natukeseks eemale ja jahtu maha.

5. Kui DX kutsub erinevaid kutsungipiirkondi, peavad liikuvad jaamad vastama selle kutsungipiirkonna määratule, kus nad just viibivad. Ära meisterda endale «portable» kutsungit.

6. Kui DX läheb tagasi osalise või täieliku kutsungi kasutamisele — ole valmis.

7. CW-l kutsu alati vähemalt 1 kHz eemal DX sagedusest.

QST-st luges ES1AW

Pudemeid

Mis lõppevast aastast eriti meelde jääv on olnud?

ES5RW, Rein: Septembrist aprillini täiendasin end Göteborgi ülikooli kliinikus. Muu kõrval oli hea võimalus tegutseda ka kohalikus klubijaamas SK6AW, Tartus Annelinnas on mul majade vahele nüüd loop tõmmatud ja palju rohkemat siin pole võimalik üles pannagi, kuid Tõravere suvekodus on 21 MHz yagi. Vähehaaval tegutsen.

ES1AW, Heiki: Viimaste aastate parim välipäev ja kokkutulek Kuremaall

ES1QD, Vello: Oli meeldiv võimalus töötada kutsungiga OZ/ES1QD. Ega vist enne Eesti amatööre Taanist hääles pole olnudki.

ES5MC, Arvo: Sørve ekspeditsioon loomulikult! Oluliselt sündmuseks minu elus kujunes TS-850, mis vab võistlustel hoopis uusi võimalusi. Vähe senise UW3Diga on õige märgatav, HII!

ES7FQ, Heikki: Avastasin tänava enda jaoks 7 MHz bändi. Muidu on see ju lärmik täis, aga kui panin üles kolmeleemendilise läände suunatud traatantenni, võttis suu naerule. LU, CE, PY, HK, OA, PZ ja teised sealtkandi DX-id tulid kui paukus. Hommikuti vestlen tihti ZL3RG-ga. Ta tuleb 59+10 db. Ei mingeid raskusi.

ES3RM, Mait: Mind üllatas 18 MHz bänd. Puhkuse ajal sain seal paugupealt 12 uut maad juurde, enamasti juust Aafrikast. 80 loop läheb sellel bändil hästi.

ES1CW, Arvo: Grandioosne levik välipäeva ajal lätab kõik muud sündmused variu. 50 MHz levikusessioon oli lühem kui eelmistel aastatel. Oli sealgi helpeid momente, kuid üldiselt polnud midagi mainimisväärselt.

ES6DL, Enn: Rõõmustab, kui teie kandis on tänava enneolematult palju uusi kutsungiomanikke juurde tulnud — üle kahekümne. Tihti on peres mitu amatööri. Nii on vormistamisel Põlvast 8aastase Kadri T-kategooria load. Siis on nende peres kõik amatöörid: ema Helin ES6TYH, vanaema Aive ES6TYA, vanaisa ES6TAB ja poolvend Erki ES6TAC. Minuigi peres on uued kutsungid Anne ES6TYI, Eili ES6TYL, Katrin ES6YI ja Mart ES6TAD.

Millest eesti meest ära tunneb!

ES3GZ, Jaan: Kord jäin 80 meetri kuulama ingliskeelset juttu. Jutt oli ladus ja keeleoskus korralik, kuid midagi imelikku oli häälduses. Enamilmõnu lõppes mingi omapärase sulghäälikuga. Umbes nii: «Jes ai siik't joo antennak't is vookingk't veri vellk't.»

Veidi mõelnud, tulin järeldusele, et see ei saa olla keegi muu, kui eestlane. Kuulsin kutsungit ja — oligi Rootslasest sidepartner ei osanud neil häälikule midugi mingit tähendust anda.

Minu raadiotee ajas ja ruumis

Jätkame «ES-QTC»s nr. 5 pooleli jäänud Paul Sammeti, ES7D (1910–1989) mälestuste avaldamist. Ilmunud osas on juttu sellest, kuidas Paul Sammet Haapsalu koolipoisina tegi esimest tutvust raadioga, hakkas ehitama ühelambilist raadiovastuvõtjat ja akumulaatorit, nägi 1928. aastal Tallinnas raadionäitusel amatöörstaatjat ning sai selle omaniku't Aleksander Rähnilt, ES3DW sõbralikku inimestust astuda toleaeagsete lühilaineamatöörde «klanni» liikmekandidaatide hulka.

Täna sealt jätkame. Selle ülihuvitava memuaarikirjutise algusosaga «ES-QTC» numbrit on veel saadaval Tallinnas raadioklubis.

Aastaid hiljem juhtisime Aleksander Rään ja koos Eesti raadioamatöörde ühenduse organisatsiooni, tema elupõlise laekurina, mina pikka aega sekretärina.

Sama raadionäituse puhul pidi toimuna «Esimene Eesti Raadioharrastajate Päev». Eelteate kohaselt pidi see kujunema esimeseks suureks foorumiks, meie raadioelu probleemide selgitavaks aruteluks. Puuduliku organiseerimise tõttu jäi see tollal eheliselt nii vajalik ja mõjus üritus kesiselt kahvatuks. Mõned vestlused näitusesaali nurgas, lühiekskursioon ringhäälingu-stuudiosse ja ajalukku jäi sellest üritusest vaid grupipilt umbes kümnestkonnast inimesest, tehtud K. Akeli fotoateljees. Avaldati ühe, raadionäituse-aegse «Raadiolehe» esiküljel. Keskel istub ins. Fr. Olbrei, vasakul äärel V. Silla, tagareas keskel Ernst Laas, hilisem ES3LW, temast vasakul mina, hilisem ES7D, teised teadmata, kuid mitmed neist väljapooll Tallinna.

Selle raadionäitusega seoses ei saa jätta märkimata veel üht sündmust, kui see pole otseselt seoses amatöör-raadioga, on siiski ereda ja jäävalt mu mälus säilinud. Ma nägin Felix Mooril Ringhäälingu diktor F. Moor oli tollal raadiokuulajate hulgas ülimalt populaarne isiksus. Raadionäitusel toimus ringhäälingu-orkestri kontserdi ülekanne. Selleks oli eraldatud näitusesaali tagumises vasakpoolses nurgas «improviseeritud stuudio» — veidi kõrgem poodium, paarikümne ruutmeetrilise pindalaga. Sellel seisis, orkestrantide noodipultide ja istmete kõrval, amortisaatoritel pika metallvarda otsa kinnitatud nikeldatud metallrõngas, kuulus Reissi marmorplokk-mikrofon.

Aegsasti kogunes rahvast päris tihedalt selle poodiumi ümber. Oodati kannatlikult ja suure huviga. Kõik tahtsid näha, «kuidas seda raadiot tehakse!» Akki käis ootajate hulgast kahin läbi: «Moor!» Märkamatu oli poodiumile ilmunud noor, keskmist kasvu, kõhetu, punakate, eest juba hõrenevate juustega mees. Ta liikus käbedalt, liigutused olid energilised. Kohendas poodiumil üht-teist, paigaldas mikrofonu pisut teisiti, vaatas rin-

gi — ja oligi kadunud. Märkasid, et tal olid huvitavad silmad — nagu ebatavaliselt suured, tähelepanelikud, teravapilgulised, ümbrust kiiresti haaravad.

Kui orkester oli kohad sisse võtnud, ilmus F. Moor taas, äkki nagu maa alt, astus mikrofonu ette, võttis mõlema käega mikrofonu rõngast paremalt ja vasakult kinni, vaatas teravalt, nagu kullipilguga mikrofonisse ja pärast hetkelist pausi, kostus saali haudvaikus: «Hallo! Siin Tallinn...!» Selles lühikeses teatraalses žestis oli võrratu väline efekt! Midagi polnud ülepakutud, kõik läks loomuliku lihtsusega, kuid ravavalt. Seda suurendas veelgi tema suurepäraselt täpne diktsioon kui ka hääletooni oskuslik valdamine. Ja orkestrijuhut Arkadius Krull tõstis taktikepi...!

Vanemate elukoha muutus viis mind 1928. aasta kevadtalvel Hiiumaale, Kärdla linna. See pani aiutiselt seisma minu praktilise raadioalase tegevuse, kuid seda enam tegelesin raadiotarkuse tagaajamisega.

Tallinna raamatukaupluse «Kluge ja Ströhm» kaudu tellisin endale Austria raadioajakirja «Österreichische Radio-Amateur», milles avaldati sisukaid artikleid lühilaine-amatöörismist ja Manfred von Ardenne raamatut «vahelduvvoolu-alalditest». See oli mulle üpris väärtuslik, sest Eestis hakkas ikka enam levima vahelduvvoolu tootmine. Selle teose abil tegin endale põhjalikult selgeks aladite teooria, konstruktsiooni ja isehitamiseks vajalikud arvutused.

«Raadioraha» teenisin siis intensiivselt sõnumite saatmisega, kohalikust elust ja Hiiumaa sündmustest üldse. Tallinna ajalehtedele. Ajakiriandusliku tegevuse tõttu kutsuti mind sama aasta oktoobris tagasi Haapsallu, palgaliseks töötajaks ajalehe «Lääne-maa» toimetusse. See oli minu elus esimene iseseisev töökoht.

* * *

Vahepeal allakirjutatud ja ka Eesti kohta juriidiliselt jõustunud Washingtoni rahvusvaheline raadiotelegraafi konventsioon määras amatöördele siddepdamiseks kindlad sagedusastmikud. Ehitasin siis spetsiaalse ühelambilise lühilaine-vastuvõtja, vastavalt uue lainejaotuse nõuetele. See oli ka minu esimene elektrivõrgust toidetav vastuvõtja. Haapsalus oli siis juba kasutusel vahelduvvool, kõrgepingeliini kaudu Ellamaa elektrijaamast.

Alaldaja transformatori südamikulaadusid kokku Paliase poest (Haapsalus, Posti tänaval) saadud tühjast seebikivi plekkpurkidest vajalikus mõõdus lõigatud ribadest. See materjal näis mulle magnetiliste omaduste poolest (hästi pehme raud!) kõige sobivam kõrgist saadaolevatest materjalidest, mis võisid üldse kõne alla tulla. Paispooli südamikulaadiga tegin õhukest tünnivitsa-plekist. Alaldaja lamp oli tavaline vastuvõttelamp (firma «Trio-tron»), mille võre ja anood olid kokku ühendatud. Kuigi mul oli nüüd

poolperiood-alaldaja ja puuduliku silufiltri tõttu oli vastuvõtjas märgatav iseloomulik vahelduvvoolu «brumms», hakkasin sellega otsima raadioamatöörde «bande» (laineastmikke). See oli aeganõudev töö, sest kõik toimus nagu kobamisi pimedas toas. Siiski sain lõpuks kätte raadioamatöörde 80 m bandi ja alustasin telegraafitöö vastuvõtupraktikat just töötavate amatöörjaamade kuulamise kaudu. Sel viisil tegin ka esimesed tutvused amatöörde töökorraga ja kommetega.

Rahvusvaheline morsetähestik oli mul juba varem selgeks õpitud, kuid nägemismälu alusel. Nüüd aga tuli kõik ümber õppida kuulmise järgi, helipildi põhjal, ka tekst üles kirjutada. See polnudki nii lihtne kui algul arvasin. Seejuures meenusid raadionäitusest kaasa saadud A. Rähni õpetussõnad: «Hea telegrafist ei loe kirjutamise ajal vastuvõetavat teksti, ta võtab oma isa surmateate vastu — ja loeb seda alles telegrammi vastuvõtu lõppedes!»

* * *

Kuna meie toleaeagsesse tehnikakõrgkooli — Tallinna Tehnikumi — oli spetsialistide üleproduktiooni karutusele uute üliõpilaste vastuvõtmise ajutiselt seisatud (1928. a.), siis oli minul edasiõppimise võimalus seetõttu ka tõkestatud. Lootustandvaid positiivseid perspektiive olukorra lahendamiseks minu kasuks polnud lähemas tulevikus märgata. Mind aga kummitas lähema paari aasta pärast kohustuslik sõjaväe sundajateenistus. See võis häirida normaalset ja pidevat õpingut, juhuil kui kõrgkool taasavatakse, mida ma ise kindlalt uskusin. Seepärast loobusin täpselt aasta kestnud ajalehe toimetamisest ja läksin enne tähtaega, vabatahtlikult sõjaväeteenistusse.

Kuna ma lugesin siis sõjaväeteenistust põhimõtteliselt mittevajalikuks mahavisatud ajaks inimese elus üldse, siis, et sellest mingilgi määral endale kasu saada, kirjutasin aegsasti Sidepataljoni ülemale avalduse, paludes tema nõusolekut minu vastuvõtmiseks Sidepataljoni õppekompanii raadioklassi. Vaatamata sellele, et tehnilistes väeosades oli teenistusega siis pikem (18 kuud, mujal 12 kuud), lootsin ikkagi midagi kasuliku juurde õppida. Halvemal juhul vähemalt «raadiovaimu» värsket hoida! Sidepataljonis oli sel ajal tugev raadioala lektorite kaader (Fr. Olbrei, H. Enok, L. Stürmer, A. Isotamm, J. Pals jt.). Sidepataljoni ülem toleaeagne adjutant, leitnant A. Isotamm — hiljem Eesti Raadio Amatöörde Ühingu asutaja ja põline esimees — aga teatas mulle palve rahuldumata jätmisest, kuna vastuvõtulimiit oli juba täis.

Minust sai «joonap» — jalaväelane Oksiku Skautsialaväepataljonis Tallinnas, Juhkentali kasarmus. Nagu saatus ironia, oli üle õue Sidepataljoni (sõduri argoos — «traatsabade») kasarm, igasuguste antennidega hoone katusel ja selle taga.

Esimese sõduri kuupaiga eest, mis oli kaks krooni ja nimetati küll «nõela, niidi ja nõõbi rahaks» ostsin läheduses olnud «täiturult» (vanakraamiturg, praeguse maaliini-autobussijaama kohal Tallinnas), kus oli ka mõni raadioosadega kauplev kiosk, tükikese ümmargust eboniiti, pisut pooltraati, neli puksi ja kõige lihtsama ning odavama kristalldetektor. Tegin umbes tikutoosi-suuruse detektorvastuvõtja, mille mähis oli katselisel teel häälestatud vaid Tallinna ringhäälinguajama lainele. See riist teenis mind kogu sõjaväeteenistuse aja. Ohtuste välipoostuste jõudehetkeil, Olemiste järve kaldaliivikutel, ühendasin lühikese antennitraadi puu otsa riputatud püssitäägi otsa külge ja vana Vene kolmeliiniline viintpüss, 1891. a. mudel, teenis truult minu kultuurilisi huve.

* * *

Järgnevad aastad kulgesid igapäevase leiva teenimise ja juba ka õpingute tähe all. 1931. aastal avati taas, ehkki eraalgatuslikult, kõrgkooli nimetusena «Kõrgemad tehnilised kursused Tallinna Tehnikumi juures». Amatöör-raadioga praktiliselt tegelemiseks polnud mahti, kuid ajakirjade ja raamatute vahendusel hoidsin end pidevalt kursis raadiotehnika progressiga. Siis oli pöördeliste muutuste aeg raadioelus. Vastuvõtjates võidutses superheterodüün-printsiip. Müügile tulid mitmelektroodilised lambid (tetroodid, pentoodid, oktoodid), mitmelektroodsed pöördkondensaatorid ja muid uut laadi, moodsamaid ja kvaliteetsemaid üksikosi.

Konstruktioonis võitis eluõiguse šassiimontaaž, metalli kasutamise suurenes. Kui senise otsevastuvõtja konstruktsioon oli lihtne, aga käsitsemise raske (vahetati kaks korda pöörata üheaegselt kolme häälestusnuppul), siis nüüd läks ümberpööratult — käsitsemise lihtsamaks, konstruktsioon keerulisemaks. See tingis senise lausa massilise vastuvõtjate isehitamise pideva vähenemise.

Raadioühingud vajusid kõikjal üksikutele järel varjusrumma. Formaalse eksisteerimise taga polnud enam elavat sisu. Otseselt ja sügavamalt raadiotehnikast huvitatud inimesed olid jäänud kõikjal laiali ja «ilma hooleks». Meie raadioalane ajakirjandus («Raadio», «Raadioteht») oli peamiselt ringhäälingute saatkavade ja üldisi raadiouudiseid käsitava sisuga. Vahel ilmus nende veergudel mõningaid teateid lühilainemeestest, mis virgutas ja hoidis raadiomõtteid evelil.

1935. aastal toimus kaks sündmust, millistel oli oluliselt tähtis ja positiivne mõju amatööriraadio edaspidisele arengule Eestis.

Esiteks — Siseministeeriumi registreeris 18. märtsil 1935. a. (reg. nr. 4592 all) «Eesti Raadio Amatööride Ühingu» (ERAÜ), mille asutamispäevaks peeti 22. septembril 1935. a. Oli loodud esimene üleriiklik «lühilainemeeste» oma organisatsioon, mille juhatuse asukoht oli Tallinnas ja esimeheks tuntud raadiospetsialist ja tulihingeline raadioamatöör Arnold Isotamm.

Teiseks — 1935. aasta oktoobris ilmus ajakirja «Raadiotehnika» esiknumber. See ajakiri kujunes Eesti kõigi aegade parimaks, mahukamaks

ja sügavamaks raadiotehnikat käsitanud perioodiliseks väljaandeks. Ilmus kord kuus (sukevudel ei ilmunud) ja selles oli mitmekülgne ja sisuline eriosa lühilainemeestele (üle 25% ajakirja üldmahust), mida toimetati sel ajal juba nimekas, energiline entusiast, raadioamatöör Ants Pärjel, ES7C.

Samal aastal ehitasin endale kolmeliinilise lühilaine-vastuvõtja (1-V-1) ja forsseeritult jätkasin selle abil, kuulamise järgi, telegraafitöö vastuvõtmise treeninguid. Varsti saavutasin vastuvõtu kiiruses iuba enam, kui seda nägi ette raadioamatöörile seadusandlikult kehtestatud norm — 50 tähte minutis.

Sõjaväeteenistuse, mitmekordse elu- ja töökoha vahetamise ja perekonna loomise tõttu sain oma huviplaanide täieliku realiseerimisele asuda alles 1936. aastal, kui minu elukohaks sai taas Tallinn.

Kõigepealt astusin aegaviimatult ERAÜ liikmeks, lõin tihedad kontaktid kättesaadavate amatööridega, kavandasin neljaastmelise, kristallühitud saatja (CO-FD-FD/BUF-PA) ja võtisin 1936. a. sügisel selleks ametliku ehitusloa Postitalitusest. Mulle määrati kutsungmärgiks ES7D, olin seega 16-nes ametliku loaga amatöörjaam Eestis.

Saatja oli USA firma «Sylvania» lampidega. Esimeses astmes oli kaksikriid 6A6, mille üks pool oli ostisillaatoriks (CO), teine sageduskordisti (FD), järgnes tetrood 46, mis oli puhvervõimendiks (BUF) või 20 m band'i töötades teiseks sageduskordistik (FD). Lõppvõimendusaste (PA) oli grafiitanoodiga saatelambiga 310, maks. anoodpinge 600 V. Saatja toide oli kahest võrkanoodist, üks alaldilambiga 80, pingega 300 V (eelastmed ja vastuvõtja) ja teine alaldilambiga 5Z3 lõppvõimendusastme jaoks.

Selliste parameetritega oli saatja lõppastme anoodvõimsus telegraafitöös 75 vatti. Seadusandlusega lubatud maksimaalne võimsus amatöörjaamadele oli sel ajal 50 vatti.

Saatja oli monteeritud 70 sm kõrguse ja 45 sm laiuse vertikaalse puitraamistikusse, kolmele metallist šassiile — all eelastmed, selle peal lõppvõimendusaste, viimase kohal antennihäälestusseade. Tolleaegne mood — rack and panel mounting. Alaldid olid eraldi šassiidel ja paiknesid saatja laua ühes küljkapis.

Saatja ehitamisel vajalikuks materiaalse varustuse baasiks oli olulisel määral jällegi «täitur». Seal sai mitmesuguseid, kasutusel olnud, kuid heas töökorras üksikosi, milliseid väikese ümberkohendamise järel võis kasutada lühilaineseadistes. Sageli aga võis seal leida ka vris uusi USA või Inglise päritoluga spetsiaalseid lühilaine üksikosi — pöördkondensaatoreid, läbiviik- ja turisolaatoreid jne.

Teine koht Tallinnas oli Harju tänaval asunud firma A. Kapsi ja Ko., mis oli «Sylvania» lampide esindaja. Väga mugavalt oli raadioamatöörile korraldatud selles äris igasuguste mehhanistrite müük. Alalditrafod ja paispoolid mähkis enamasti igauks ise, vastavalt oma vajadustele. Vajaliku ristlõikega traati anti ärist terve rull, kaalu

järgi saatelehega allkirja vastu soovijale koju kaasa ja jätki tagasi viies tasuti kaaluvahe eest äri kassasse. Pealegi müüdi sellest ärist raadioamatöörile USA «Sylvania» lampe (mis niigi olid hinnalt tublisti odavamad Euroopa vabrikute Philips, Telefunken jt. samatüübilistest ja samaväärsest toodangust) 40% ja muid raadioosi ning materjale 25% hinnaalandusega. Pruukis vaid nimetada, et oled lühilainemees! See kõik oli väga meeldiv ja arvestatav, sest raadioamatööril oli alati vähe raha, aga kavatsused suured!

Ostsillaatori kristalliga oli raskusi, kuid siiski õnnestus see hankida Saksa firmalt «Dr. Steeg und Reuter», Estonia puisteel asunud Reeduskontori kaudu. Hind oli küll soolane, koos hoidjaga maksis Kr. 25.— pluss saatkulud. Kuid selle eest oli saatjale kindlustatud täpne töösagedus — 3559 kHz.

Vastuvõtjaks klopsisin kiiruga kokku lihtsa kaheliinilise võrkvastuvõtja (O-V-1) tagasisidega detektoraste ühe madalsagedusvõimendi astmega. Tõsi küll, see polnud nii sisuliselt kui ka konstruktiivselt vastavuses saatja tehnilise eesmärgiga, kuid suur soov kiiremini eesmärgustele jõuda ei andnud esialgu mahti paremaks, lükkas vägisi tulevikku tüüsilikuma vastuvõtja konstrueerimise.

Antenniks püstitasin 20 m pikkuse, otsast redelfiidriga toidetava «Zepelini», suunaga N—S.

Oli õhtupoolik 1. aprillil 1937. a. Töölaual seisis just lõplikult valminud saatja. Oigemini komplektne raadiojaam, sest peale saatja ja vastuvõtja kuulus asja juurde ka maailmakaart seinal, ajanäitaja, jaama pöevik ja mitu värskest teritatud pliitsit.

Lülitasin sisse toitevoolu ja häälestasin kõik saatjaastmed üksteise järgi töösagedusele raadioamatöörile 40 m laineastmikus. Kirjutamata tava kohaselt oli sel ajal kujunenud traditsiooniks, et iga ustulnuk eetris teeb esimesed saatet just sellel lainealal. Lausa nautisin oma töövälja, kui kõik vajalikud manipulatsioonid läksid sujuvalt ja nii nagu tarvis. Oli uhkust ja erutust!

Mul puudus veel Postitalitusest ametlik töötamisloa, kuid tahtmine proovida oli suur. Ja kuidas siis esitada jaam ametlikule kontrollile töötamisloa saamiseks, kui ise ei teagi, kuidas see töötab?!

Juhuslikult külla tulnud, vilunud ja teenekas raadioamatöör, Leopold Vedru (ES2C) silmitses uurivalt hindava pilguga aparatuuri alt ja ütles siis lakooniliselt: «Lase käia!»

(Järgneb)

Järgmine «ES-QTC» number ilmub jaanuari algul. Kaastööd, eriti komiteede järgmise aasta tegevusplaanid ja võistlusjuhendid saata 15. detsembriks toimetajale (Mahlamäe 8—28, EE3500 Rapla).